

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 22 april – 12:00 uur d.d. 23 april

5.1.2e

Directie Communicatie. Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen LCPS, NZa, AZNN, Kluytmans & Gommers Huisarts Marco Blanker 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving

- In de terugblik op het coronadebat zoomen media in op de tegenstrijdigheden uit dat debat. Want ondanks het hoogste aantal dagelijkse besmettingen (9.648) sinds vier maanden, een stijgend aantal ziekenhuis- en IC-opnames, en verdere uitstel van reguliere ziekenhuiszorg steunt een meerderheid de versoepelingen. De slechte cijfers hangen weliswaar als een 'donkere schaduw boven het Binnenhof', toch legt de Tweede Kamer het kabinet 'geen strobreed in de weg'. Toch is er ook kritiek -commentatoren zoomen daarbij vooral in op het verschil in kritiek: 'voor de een te veel, voor de ander te weinig'. Aan de ene kant staat PvdA-fractievoorzitter Lianne Ploumen die zich fel verzet tegen de versoepelingen ('volstrekt onverantwoord') en aan de andere kant de partijen PVV, FvD en JA21 die pleiten voor juist sneller loslaten van de coronamaatregelen. De maatregelen over de terrassen staan voor die partijen symbool voor de 'discussieerbare' keuze van het kabinet. PVV-fractievoorzitter Wilders: "In een mortuarium is het nog gezelliger."
- Het LCPS zegt dat de reguliere zorg in de ziekenhuizen in ons land steeds verder wordt afgeschaald. Volgens het LCPS is de situatie "absoluut zorgwekkend". In meerdere ziekenhuizen, verspreid over het land, worden alleen nog operaties verricht die binnen twee weken moeten gebeuren om geen verdere gezondheidsschade te veroorzaken. Van code zwart is vooralsnog echter geen sprake. Nieuwe cijfers van de NZa laten zien dat de situatie in de ziekenhuizen steeds 'penibeler' wordt. 37% van de ziekenhuizen slaagt er door de toestroom van coronapatiënten niet meer in alle "kritiek planbare zorg" volgens planning te leveren. Uit de rapportage die donderdag verscheen, blijkt een verdere verslechtering ten opzichte van vorige week. Vrijwel geen enkel ziekenhuis levert nog planbare zorg volgens de planning. Een kwart van de ziekenhuizen levert helemaal geen planbare zorg meer. Ziekenhuizen hebben door al het uitstel ook steeds minder operatiekamers in gebruik. Inmiddels is dit aantal een derde lager dan normaal. Ook het 'stuwmeer' aan uitgestelde behandelingen en verwijzingen blijft toenemen. Het Acute Zorgnetwerk Noord Nederland (AZNN) vreest dat het aantal corona-opnames blijft toenemen en meldt dat de voorbereidingen op code zwart zijn getroffen.
- Volgens het LCPS is er ondanks de zorgwekkende situatie in ziekenhuizen, toch ruimte voor kleine versoepelingen omdat de gevolgen daarvan pas over 3 tot 4 weken zichtbaar zijn in de ziekenhuizen. Een woordvoerder benadrukt het belang van vaccineren. Het AZNN maakt zich wel zorgen over de versoepelingen. NVIC-voorzitter Diederik Gommers laat in de podcast Virusfeiten weten te vrezen voor een code zwart volgende week. "Vanmorgen hadden we een landelijk overleg, waar collega's echt aangeven op code zwart af te stevenen." Volgens Gommers is zijn ziekenhuis (Erasmus MC, Rotterdam) "nog nooit zo dicht bij Code Zwart geweest als nu". OMT-lid Jan Kluytmans uit bij Op1 grote zorgen over de situatie in zijn ziekenhuis, het Amphia in Breda ('op het randje').
- In een conversatie met VWS op Twitter, reageert huisarts Marco Blanker uit Zwolle gisteravond dat het 'stil is gebleven' vanuit het ministerie; "Resultaat vanavond: zie foto", waarbij hij een foto deelt van 60 weggegooide AstraZeneca-vaccins. De tweet wordt gisteravond veelvuldig gedeeld en door D66-Kamerlid Jan Paternotte ingebracht in het coronadebat. [RTL Nieuws](#) neemt contact op met de 'boze en teleurgestelde' huisarts. Blanker zegt 250 mensen te hebben uitgenodigd voor een inhaalavond voor 60-plussers die met het AstraZeneca-vaccin zouden worden ingeënt. Slechts 72 mensen kwamen uiteindelijk opdagen. Tegen RTL vertelt Blanker dat ze zuinig dachten te zijn geweest met optrekken; "...maar als de opkomst zo onvoorstelbaar laag is, komt dit dus voor." Volgens RTL is het de vraag of Blanker's verhaal representatief is voor de rest van Nederland. Volgens de Volkskrant zou het ook veel van Blanker's collega's frustreren dat ze de overgebleven vaccins niet op basis van vertrouwen mogen wegprikken bij jongere patiënten. Uit de conversatie tussen Blanker en VWS op Twitter valt ook op te maken dat de huisarts het ministerie ervan verwijt 'echt geen idee' te hebben wat huisartsen al regelen, "...ondanks de complete chaos die wordt veroorzaakt".

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte

- België wil de regels verscherpen voor reizigers die uit hoogrisicogebieden zoals Nederland komen. De zevendaagse quarantaine die zij moeten uitzitten, moet strenger worden. Zo wil de federale regering voorkomen dat de Indiase variant van het coronavirus of andere meegerisde gevaarlijke mutanten worden verspreid.
- In een [reconstructie](#) door Trouw over het afblazen van het 538 evenement laat Tim Boersma van Fieldlab Evenementen weten dat het nog 'te vroeg' is om te oordelen over de communicatie, "maar we moeten dit zeker gaan evalueren".
- Naar aanleiding van nieuwe cijfers uit de Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor meldt het CBS dat het overgewicht onder 4- tot 25-jarigen iets is toegenomen. In 2019-2020 had 18% van de 4- tot 25-jarigen overgewicht. Dit was iets hoger dan in de jaren ervoor. In 2015-2016 en 2017-2018 was dit 16%. Volgens het CBS komt overgewicht het vaakst

voor bij jongvolwassenen (25%). Naar aanleiding van de nieuwe cijfers wordt geregeld de vraag gesteld of de toename verband houdt met de coronacrisis, bijvoorbeeld in radioprogramma Spraakmakers (NPO Radio 1).

- Trouw liep twee dagen mee met ggz-instelling Altrecht en plaatst vandaag een [uitgebreide reportage](#) (longread) over hoe ggz-patiënten door de coronacrisis in een 'nog groter' isolement terecht komen.
- Hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie Arne Popma (Amsterdam UMC) deed met een dertigtal collega's onderzoek naar psychische klachten onder jongeren en concludeert dat veel meer kinderen en jongeren de komende jaren ernstige psychische problemen krijgen door de coronapandemie. Het gaat om een stijging van zo'n 50%. De resultaten zijn vorige week gepresenteerd op een jeugdcongres. Een wetenschappelijk artikel volgt later deze maand. ([Het Parool](#))

Vaccinatiecampagne

- Volgens [de Volkskrant](#) kampen de eerste huisartsenpraktijken nu met een overschot aan AstraZeneca-vaccins, maar hebben ze geen idee wat ze daarmee mogen doen. "De huisartsen wijzen naar onduidelijke richtlijnen en de dreiging van juridische claims. Ze willen weten of ze de overgebleven doses mogen inzetten bij zestigminners die met goede argumenten om het vaccin vragen." AD kwam gisteren met een soortgelijk verhaal.
- Uit een grootschalige studie in het VK blijkt dat zowel het AstraZeneca- als het Pfizer-vaccin al na één prik zorgt voor een sterk lagere kans om corona te krijgen. Allebei zijn ze bovendien werkzaam tegen de Britse variant. Maar: na één prik kun je nog steeds besmet raken met het virus. En het is niet uit te sluiten dat je het ook nog kunt doorgeven. Het onderzoek is een van de grootste tot nu toe naar de effectiviteit van coronavaccins.
- De Volkskrant schrijft dat de zeer zeldzame, maar gevaarlijke bijwerking van het AstraZeneca-vaccin misschien te voorkomen is door de vaccins beter te zuiveren. Het vaccin blijkt minuscule restjes te bevatten van wel duizend stoffen die daar helemaal niet horen, hebben Duitse wetenschappers volgens de krant ontdekt. Die stoffen zouden weleens voor de kettingreactie kunnen zorgen die in zeer zeldzame gevallen leidt tot de ongewone trombose in combinatie met bloedplaatjesteekort. Hoogleraar vaccinologie Anke Huckriede (RUG) noemt het onderzoek "zeer betrouwbaar".
- De Amerikaanse gezondheidsdienst CDC heeft een onderzoek ingesteld naar nog twee patiënten die na vaccinatie met Janssen ernstige klachten kregen. Een vrouw uit Oregon overleed en in Texas belandde een vrouw in het ziekenhuis.
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge komen vragen binnen wat de gevolgen zijn van het stilleggen van de Janssen-fabriek in Amerika: "Krijgen wij nog wel voldoende vaccins?"; "Zijn de andere vaccins mogelijk vervuild?"

Druk op de reguliere zorg

- Het **LCPS** zegt dat de reguliere zorg in de ziekenhuizen in ons land steeds verder wordt afgeschaald. In meerdere ziekenhuizen, verspreid over het land, worden alleen nog operaties die binnen twee weken moeten gebeuren om geen verdere gezondheidsschade te veroorzaken verricht. Operaties die binnen zes weken moeten gebeuren worden in veel ziekenhuizen uitgesteld, ook hartoperaties. Van code zwart is vooralsnog echter geen sprake. Volgens het LCPS is de situatie "absoluut zorgwekkend".
- Nieuwe cijfers van de **NZA** laten zien dat de situatie in de ziekenhuizen steeds 'penibeler' wordt. 37% van de ziekenhuizen slaagt er door de toestroom van coronapatiënten niet meer in alle "kritiek planbare zorg" volgens planning te leveren. Dat is zorg die binnen zes weken noodzakelijk is om gezondheidsschade bij de patiënt te voorkomen. Uit de rapportage die donderdag verscheen, blijkt een verdere verslechtering ten opzichte van vorige week. Toen gaf 31% van de ziekenhuizen aan de planning niet volledig te halen voor ingrepen die eigenlijk binnen zes weken zouden moeten. Vrijwel geen enkel ziekenhuis levert nog planbare zorg volgens de planning. Vorige week zei nog 4% hier wel in te slagen, nu is dat 1%. Een kwart van de ziekenhuizen levert helemaal geen planbare zorg meer. Acute zorg die binnen 24 uur noodzakelijk is, en semi-acute zorg die binnen een week is vereist, gaan volgens de NZA-rapportage wel nog steeds volledig door. Ziekenhuizen hebben door al het uitstel ook steeds minder operatiekamers in gebruik. Inmiddels is dit aantal een derde lager dan normaal. Een fractie lager dan vorige week. Ook het 'stuwmeer' aan uitgestelde behandelingen en verwijzingen blijft toenemen. De laatste twee weken zijn ongeveer 7.000 mensen minder naar medisch specialisten doorverwezen dan normaal.
- Het **Acute Zorgnetwerk Noord Nederland (AZNN)** vreest dat het aantal corona-opnames blijft toenemen en meldt dat de voorbereidingen op code zwart zijn getroffen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- -

Betekenisgeving

Zorgen over druk op de ziekenhuiszorg (i.c.m. versoepelingen)

- Volgens het **LCPS** is er ondanks de zorgwekkende situatie in ziekenhuizen, toch ruimte voor kleine versoepelingen omdat de gevolgen daarvan pas over 3 tot 4 weken zichtbaar zijn in de ziekenhuizen. "Dan zitten we hopelijk niet meer in deze pittige situatie. Het allerbelangrijkste is nu dat iedereen zo snel mogelijk de eerste prik krijgt", aldus een woordvoerder.
- Het **Acute Zorgnetwerk Noord Nederland (AZNN)** maakt zich -anders dan het LCPS- wel zorgen over de geplande versoepelingen. Het zorgnetwerk vreest dat het aantal corona-opnames blijft toenemen en meldt dat de voorbereidingen op code zwart zijn getroffen.
- **Arts-microbioloog en OMT-lid Jan Kluytmans** noemt bij Op1 de situatie in zijn ziekenhuis (Amphia, Breda) 'op het randje, nijpend'. Hij maakt zich grote zorgen. De plannen uit mei voor capaciteitsvergroting zijn niet uitgevoerd, mede doordat iedereen snel weer in de 'normale modus' kwam in de zomer, meent hij. Dit illustreert een breder probleem:

niemand is nu bezig met de middellange en lange termijn. Een generaal oid zou daarbij regie moeten nemen om ons voor te bereiden op de herfst en winter wanneer er een 'gerede kans is op problemen', ondanks de grootschalige vaccinatiecampagne. **Hoogleraar Staats- en bestuursrecht Wim Voermans** is het eens met Kluytmans en stelt daarbij dat we de zomerperiode 'van rust' goed moeten gebruiken om ons voor te bereiden.

- **NVIC-voorzitter Diederik Gommers** laat in de [podcast Virusfeiten](#) weten te vrezen voor een code zwart volgende week. "Vanmorgen hadden we een landelijk overleg, waar collega's echt aangeven op code zwart af te stevenen." Volgens Gommers is zijn ziekenhuis (Erasmus MC, Rotterdam) "nog nooit zo dicht bij Code Zwart geweest als nu".

Commentaar coronadebat

- In reacties op het debat schrijven commentatoren dat, ondanks steun voor de versoepelingen, verschillende partijen er evengoed vraagtekens bij zetten. Waarom zei het kabinet eerst dat er niets mogelijk was, en vervolgens weer wel, wilden zij weten. Bij monde van **GroenLinks-Kamerlid Lisa Westerveld**: "Hoe kun je nou van mensen verwachten dat ze die maatregelen volgen als er zulke willekeur bestaat?" Daar staat tegenover dat het toch het parlement zelf is geweest dat al langere tijd hamert op 'perspectief', op een stappenplan. Dat die eerste stap gezet wordt terwijl de piek in de ziekenhuizen nog moet komen, is ongelukkig, maar geen reden de pauzeknop in te drukken, redeneert een meerderheid. Toch overheersen de zorgen het debat. **CDA-Kamerlid Pieter Heerma** wil weten: "Wat gaan we doen als het straks weer minder gaat?" En **CU-Kamerlid Mirjam Bikker** vroeg aan het kabinet of de terrassen weer zullen sluiten als de ic-opnames verder oplopen.
- Ook is aandacht voor het verschil in kritiek: 'voor de een te veel, voor de ander te weinig', zo kopt NOS bijvoorbeeld. Aan de ene kant **PvdA-fractievoorzitter Lilianne Ploumen** die zich fel verzet tegen de versoepelingen ("volstrekt onverantwoord") en aan de andere kant de rechtse partijen PVV, FvD en JA21 die pleiten juist het sneller loslaten van de coronamaatregelen. **D66-Kamerlid Jan Paternotte** zit daar tussenin en noemt de versoepelingen een 'balanceeract op een dun draadje', maar focust vooral op de voordelen: studenten die eindelijk weer echt les kunnen krijgen, winkeliers die de deuren weer kunnen openen en de avondklok die 'uitgaat'. "En hopelijk nooit meer terugkomt."
- Vooral de buitenterassen worden aangehaald in de media. Verschillende media halen Rutte aan: 'Rutte meeste buikpijn over de terrassen'. **PVV-fractievoorzitter Geert Wilders** vindt alle strenge regels op een buitenteras 'discutabel', omdat de besmettingskans buiten 'bijna nul' is – "in een mortuarium is het nog gezelliger", en: "nu al een kater zonder één druppel te hebben gedronken" komen veelvuldig voorbij in de berichten. **DENK-Kamerlid Tunahan Kuzu** vertolkt de kritiek op de openingstijden: "Is corona na 18.00 uur opeens extra besmettelijk?" En Wilders daarover: "Wat denkt u dat zij om 18:00 uur gaan doen? Gaan ze dan naar huis een goed boek lezen, of gaan ze dan bij een van hun vrienden thuis doordrinken, ongecontroleerd, misschien helemaal niet op afstand en binnen, waar die afstand wel nodig is?"
- De verbazing van Paternotte over het uitblijven van een vliegverbod naar India komt ook terug op social media. Mensen snappen dit niet omdat het aantal besmettingen in dat land 'enorm oploopt'. Ook de besmetting in België met de Indiase variant is schrikken voor mensen – waarom niet het zekere voor het onzekere nemen?

Huisarts Marco Blanker gooit 60 coronavaccins weg

- In een conversatie met VWS op Twitter, reageert **huisarts Marco Blanker** uit Zwolle gisteravond dat het 'stil is gebleven' vanuit het ministerie; "Resultaat vanavond: zie foto", waarbij hij een foto deelt van 60 weggegooide AstraZeneca-vaccins. De tweet wordt gisteravond veelvuldig gedeeld en door D66-Kamerlid Jan Paternotte ingebracht in het coronadebat. [RTL Nieuws](#) neemt contact op met de 'boze en teleurgestelde' huisarts. Blanker zegt 250 mensen te hebben uitgenodigd voor een inhaalavond voor 60-plussers die met het AstraZeneca-vaccin zouden worden ingeënt. Slechts 72 mensen kwamen uiteindelijk opdagen. Tegen RTL vertelt Blanker dat ze zuinig dachten te zijn geweest met optrekken; "...maar als de opkomst zo onvoorstelbaar laag is, komt dit dus voor." Het baart hem zorgen dat er een grote groep 60 tot 65-jarigen ervoor kiest om zich niet te vaccineren. RTL schrijft dat Blanker ook boos is dat hij vaccins heeft moeten weggooiden terwijl een grote groep 60-minners die graag zouden hebben gehad. Volgens RTL is het de vraag of Blanker's verhaal representatief is voor de rest van Nederland. Volgens de Volkskrant zou het ook veel van Blanker's collega's frustreren dat ze de overgebleven vaccins niet op basis van vertrouwen mogen wegprikken bij jongere patiënten die hij goed kent en met wie hij de voordelen en de risico's van het vaccin uitgebreid kan bespreken. Uit de conversatie tussen Blanker en VWS op Twitter valt ook op te maken dat de huisarts het ministerie ervan verwijt 'echt geen idee' te hebben wat huisartsen al regelen, "...ondanks de complete chaos die wordt veroorzaakt". De Volkskrant haalt bij Blanker de reactie op dat de vaccinatiestrategie volgens de huisarts niets te maken heeft met een medische afweging, maar alles met een juridische. "Als je overlijdt door corona is dat pech en niemands schuld. Maar als je overlijdt door de hoogst zeldzame bijwerking van het vaccin, dan is blijkbaar degene die het vaccin heeft gegeven – of degene die dat mogelijk heeft gemaakt – verantwoordelijk. Dus de dokter en de minister. Daar zit het probleem."
- Op de VWS-social mediakanalen reacties op de tweet van Marco Blanker –mensen delen zijn boosheid dat er 'zoveel vaccins worden verspild'. Op de social mediakanalen van minister De Jonge blijven mensen aangeven graag het AstraZeneca-vaccin wel te willen ontvangen.

Opiniepeilingen

- Uit representatief onderzoek van het Hart van Nederland-panel onder bijna 3.200 mensen blijkt dat zeven op de tien Nederlanders niet bereid is zich te laten testen voor een uitje. 74% wil al helemaal geen eigen bijdrage van 7,50 euro. Sterker nog, 70% is helemaal niet van plan om zich te laten testen voor een uitje. Slechts 20% wil er wel wat op toelagen, maar dan alleen bij dingen die toch al geld kosten, zoals een bezoek aan een pretpark of bioscoop.